

Elisəfa Azayev

Şahbazın özü demişkən "ağır səfərdən" qayıdırıq geldiyi, o günlərin, illərin ağrı-acısının canından çıxmışından hele çox da keçməmişdi. Dosttanış üstünə düşdü ki, işləməlisən. Onlara da Allah kömək olsun, ona iş tapdılardan... Kommunal Müəssisələri Kombinatında... Adı təmizlik işi olسا da, hərdən elə cırkınlı işlərə cəlb edirdilər ki, ödü ağızından gelirdi. Rayon mərkəzində dənə qədər cirkabla dolu yerlər, qablar vardi. Onları maşınlara qalamaq, aparmaq, boşaltmaq lap it zülmü, ezbəti idi.

Əlbətə, o belə işlərdən həmişə uzaq olmağa çalışıar, arada da gileylənerdi. İndi də belə:

- Elə müəllimlər vaxtında dedilər, təhkid etdilər ki, oxu, bala, savad, bilik yaxşı şeydi, oxumadım da... İndi öz beləmi çəkirəm... Nolsun ey, oxuma-mışam, "za to" bu torpağın övladıyam. O borudan axan neft-dən, benzindən bir damla bize pay düşmür? Bu da pulludu də... Yeyib-içərəm, gəzərem özüm üçün... Yarı yasa çatmışam, hele də sərhəddən o tərəfə keçməmişəm... Belə də yaşamaq, həyat olar?!

Onun bu giley-güzərlər səsini eşidən müdür ona yaxınlaşdı:

- Şahbaz, yene nolub?!
- Heç, elə-bələ sağlığın...
- Dost adamsan, özünə fikir ver.

- Necə fikir verim ey, cibde bir şey yoxdu.

Müdir onu həvəsləndirdi:
- Şəhərdəki tədbirdə iştirak elə, yaxşı olacaq.

- Nə tədbirində?

- Babanın ad gündündə, yubleyində də. Güldəstəsi də yadından çıxməsin. Müzeyin də açılışı olacaq.

- Bəs mərkəzin deyirlər?..
- Hə də.. Bir nəticəyə gələcəklər. Daha sənə siyahıya imza etdirmirəm.

Müdir gedəndə sonra Şahbaz onun qarasına deyib-dənədi:

- Başı xarabdi ey, indi nə vaxtdı ki, tədbirə məcburi adam aparsınlar...

Səhər ancaq nə fikirləşdise, o da başqları kimi əlində bir dəstə ətirli gül üz tutdu tədbir keçirilən yerə. Çoxları onu görüb gülmüşəyir, gözlerinə inanmırlılar. Şahbaz isə belələrinə deyirdi:

- Ö, mənim bu kişiye böyük hörmətim var. Babadı da... O atəsgaha nail olmasayıd, bəlkə də heç cəbhədən geri qayıtmamışdım.

- Bəs nə üst həbs olunmuş-dun?

- Mart hadisələri vaxtı idi... Ağlışız komandirlərimizin günahəndən. Bir dövlət çevrilişi edən idik? Vəzifə axtardılar da.

Küləkli gün

- Dündü...

Tədbir deyildiyindən də tez başladı. Başçının gelişisi ilə hamı bir yere toplandı. Polislər, QAI işçiləri hərəkətdə idilər ha... Onlar yolu bağlayır, maşınların hərəkətini saxlayaraq gələnlərin tədbir keçirilən yere keçməsinə şərait yaradırdılar. Şahbaz bu an müdürünin gümrah səsini eşitdi:

- Öla!.. Bax belə də!.. Güldəstən də var!..

- Xilaskarımızın ad gününə gəlmişəm də.

- Həm də yubley tədbirinə.
- Muzein də açılışı bu gün olacaq?

- Mərkəzin də...
- Heykəl pis alınmayıb.

Özünə oxşayır...
- Hə...

Başçı gümrah görünürdü. Onu əhatə edən yaxınları ilə birlikdə abidə öünüə ətirli güldəstələri qoyandan sonra, müzeyə tərəf keçdilər. Bir azdan tətənəli yığıncaq başladı.

Başçı odlu-əlovlu danışdı, əldə olunan uğurlardan danışdı. Hətta arada səsi bir az tutulan kimi oldu, pərtliyini bürüzə verməmək istədi, gülümsədi. Kimsə ona tərəf eyilib piçildədi: "Bəlkə su içəsiniz..." O "yox" işarəsi verərek, sözünə davam etdi:

- Kim nə deyir desin!.. Uğurlarımız daha böyük, çoxdur!.. Görürsünüz də, əvvəl bura belə deyildi! Bərbad bir yerde əsl cənnət-məkan düzəltmişik! Yaşıllıq, fəvvarelər!..

Gözəl oturacaq yerləri, skamyalar!.. Bunları qorumaq, saxlamaq, gələcək nəsillərə yadigar qoyub getmək hamımızın borcudu!..

Səsər, alqışlar eşidildi:

- Öla!..
- Allah sizdən razı olsun!..
- İşləyirsiz də!.. İşləmək nəce olar ki?!

Çıxış edənlər də bu uğurlardan danışdırılar, görülmüş işləri övdülər:

- Rayon mərkəzimiz əvvəl belə deyildi axı. Hər yan təmizlənib, rənglənib, yaşıllaşdırılıb. Bir balaca bizim tərəfdə yer qalıb. İnşallah, ora da növbə çatar...

Veteran kişi də dedi:

- Su, qaz, işiq... Lap əladı... Hərdən suda fasılə olur. Bu da lazımdı da. Elə adam var qədrini bilmir. Xətlərdə də nasazlıq olur da. Yolları su basır, çirkəkəni aşağı axıdır...

Onu dinləyənlər başlarını buladılar. Müavinlər hirsle şöbə müdirlərinə, onlar da referentlərə tərəf baxdırılar.

Söz bu qadına verildi:

- Dərdiniz indiyə qalmayıb. Lap gözəl yaşayırıq! Bu günkü uğurlardan danışmaq lazımdı. Çatışmamazlıqlar həmişə olub da. Elə biri mən... Səhərlər lap tezdən durur, idman edirəm. Idman sağlamlığın rəhnidi...

Başçı yenə də arada danışdı. Çıçəklenən partianın uğurlarından danışdı, naxələfləri, nankorları qamçıladı. Xoş bir gələcəyə doğru getdiyimizi dedi. Onu xeyli müddət alqış-

Hekayə

İadılar. Kimsə ona gül dəstəsi verdi. Şahbaz bu həvəsde olanda, müdür qoymayıb dedi:

- Sakit, bizi isə salarsan, protokolda nəzərdə tutulmayıb.

Təmizlik işçisi incik halda dilləndi:

- Babanın abidəsi öünüə qoymaq olmaz?
- Bunu əvvəl bayraqdan qo-yaydın da.

- Bir imkan verdilər ki...
- Yaxşı, tələsmə qoysarsan...

Şahbaz bir azdan özünü yaxşı hiss etmədi. Ağrınan kimi oldu. Hava da xoş deyil. İsti külək əsirdi. Hava boğucu, bürkülü idi. Başçı yenə də görünməz oldu. Söz müsiqicilərə verildi. O, arada abidəyə yaxınlaşıb:

- Allah sənə qəni-qəni rəhmət eləsin, baba, məzarın nur-la dolsun!..

Kimsə arxadan onu səslədi. Rumka yoldaşları idi. Biri dedi:

- Ö kişinin bir babası olar, səninkin lap üç imiş ki.

O birilər də onun səsinə səs verdilər:

- Biri ata babası...
- Birin ana babası...
- Bəs üçüncüsü?..

Şahbaz o an dilləndi:

- O bir mənim yox, elə sizin də babanızdı!

Biri kəkələdi:

- Canım üçün, hele sağlığında, özü deyəndə eșitməşəm... Jurnalist qız soruşdu, dedi ki, mən nəvəmin babası ola bilərəm...

Bunların söhbəti də Şahbazı bir az dilxor elədi. Mədəsi pozulmuşdu. Özünü daha da pis hiss eləməyə başladı. Əsas qapıya yaxınlaşıb, çıxmış istəsə də, mümkün olmadı. Oranı möhkəmə bağılmışdır. Polis nəfərləri lap yolkəsənlək eləyirdilər. Şahbaz ələcsiz halda zabitə üz tutdu:

- Buraxın da...

- Mən kiməm... İcranın nümayəndəsi var. Ona yaxınlaş.

İcranın nümayəndəsi isə müavini göstərdi:

- Ona yaxınlaş. Tədbir hele davam edir. İcazə vermirər. hamı birlikdə çıxacaq. Çekiliş qrupu hele gəlməyib.

Məsələ aydın idi. Onları burada ləngitməkləri səbəbsiz deyilmiş. Müdirləri də eyni sözləri təkrarlayanda dedi:

- Daha bu olmadı da! Bizi ne yerinə qoymusunuz? Tədbir demirdiniz, gəldik də!.. Nə qədər gözləmək olar ki?!

- Bir az səbəli ol.

- Dedim axı, mədəm pozulub. Burada da elə bir yer yoxdur.

- İndi çıxarlar. Birtəhər dözdə.

- Yenə sizi eşidərlər, bir xahiş eləyin.

- Çətin... Tapşırıq belədi...

Müdir bu sözləri deyib, aradan çıxdı. Şahbaz əsl mənada meydanda komandırsız əsgər kimi qaldı.

Dalda bir neçə qız-gəlinin

cəmləşdiyiğini gördü. Bir qadının ürəyi sıxlımsıdı, araya alıb üzünü yelpikləyir, deyirdilər:

- Qurtar da... Nədən utanırsan... Bir yüngüllük taparsan.

- Utanıram axı...

- Utanma... Olan şeydi.

Bu an Şahbaza elə bir dəli güləmək gəldi ki, özünü saxlaya bilməyib, gülə-gülə orada göstərilən şəkillərə, əl işlərinə baxdı. Sahe müvəkkili Bəşir soruşdu:

- Ö, uşaq kimi nəyə gülürsən?

- Ele-bələ, xoş xatirələr yadına düşmüdü.

Bir azdan daha dözə bilmədi. Bağırsaqları, qarnı qırıldı... Özündə deyildi. İsti külək lap kələyini kəsən kimi idi. Nə etdiyini də bilmədi. Bir də göründü ki, əl atıb hündür dəmir çərçivəli hasarın üstündən tulla-nır, adamlar səslənir:

- Bir baxın...
- Dözmədi də...
- Televizora çəkdilər...

Onun isə nə deyilənləri eşitmək, nə də gələnləri görmək həvəsi vardı. Aramsız polis fiti, səs-küy, arxasında çağırış səsləri eşitsə də, oradan küçəyə tullanan kimi, arxasına da baxmadan evlərinə tərəf qaçmağa başladı.

Həyətlərinə çatan kimi özünü ayaqyoluna güclə çatdırıdı. Yoxsa, əsl mənada şalvarını batırıb-bulayacaqdı. Bir azdan özünü qaydaya sala-sala oradan çıxırdı ki, onu yoxladılar. İki polis nəfəri idi. Biri dilləndi:

- Bizimlə gedəcəksən.

- Bilirəm... Qoy əlimi yu-yum.

- Yumasan da olar. Maşın gözlöyir.

- Ö, bir insafınız olsun. Müsəlmanıq axı. Müsəlmanın nəyi olmasa da, təmizliyə riayət edəndi.

Bir müddəlik özünü lap büt-pərəst kimi polis şöbəsində keçirəsi oldu. Qaldığı müvəqqəti saxlama kamerası bürkü olsa da, pis deyildi. Siliq-sü-pürmüdüllər. Döşəmənin üstə uzanmış halda bir müddət fiki-rə-xəyalə daldı. Sonra da şirin yuxuya getdi. Babasını yuxuda görmüşdü. Bu məzmunda aralarında söhbət oldu:

- "Ay dəcəl, yene qaçırsan ha?"

- "Qovurlar da..."

- "Heç kimin səninlə işi yoxdu... Təqsir özündədi..."

- "Nə edim... Başqaları kimi ola bilmirəm də..."

- "Bax, bircə anlıq səbr et-səydirin, indi burada yatmadın..."

Şahbazın xəbəri yox idi. Bu anlar bütün rayon ancaq ondan danışındılar. Nəzarətçi də şadyana bildirdi:

- Dur, nə yatmışan... Televi-zorda səni göstərdilər... Elə qaçan yerde şəklini çekmişdi-lər...

Əslində isə bu kadri göstərən özəl tele-kanallardan biri idi. Şahbazın hasardan tulla-nıb qaçması kadrını təsadüfən

lentə götürsələr də, onu çox məzəli şəkildə təqdim edirdilər. Bu da başçıya açıq getmiş, dərhal müavinləri yanına çağırtırdıraq özündən çıxmışdı:

- Bu nə biabırçılıqlı! Televi-zyanın rəhbərliyinə təcili zəng vurub, etirazınızı bildirin! Bir də aydınlaşdırın, bu yaramaz hansı idarənin işçisi olub?!

Müavin lap kökündən vurdu:

- Aydınlaşdırıraq, cənab başçı. Bəlkə elə təxribatçı olub.

- Hə də...
- Hələlik polisdədi. Görek hakim nə cəza verəcək.

Səher onu mehkəməyə lap xüsusi təyinatlı maşında gətirildilər. Elə bil ki, həbs altında yatan ağır cinayət etmiş dus-taq idi. Serjant gileyəndi:

<p